

Farver, lys og indretning kan understøtte pædagogikken og sætte skub i trivslen for både børn og voksne. Det ved de nu i Børnehuset Mælkevejen i Gellerup ved Aarhus.

Af Dorthe Lundh b&u@bupl.dk / Foto: Jens Hasse

Lys til fordybelse

I den integrerede institution Mælkevejen holder børnehaven samling lige inden frokost. Børnene sidder opmærksomme på gulvet og fokuserer på stuepædagogens fortælling, der handler om en mor, en far og en lilla sofa med gule puder. Selvom døren går op, og nye mennesker kommer ind på stuen, bevarer børnene koncentrationen.

Det er nyt. Tidligere var det svært for pædagogerne at skabe ro og koncentration i hyggestunden. Børnene møvede rundt og deres blikke flakkede.

Forskellen hænger i loftet. For hvor stuen før blev oplyst af neonlys, kaster en af stuens nye lamper en ring af lys ned på gulvet og skaber en afgrænset cirkel for formiddags-samlingen. Et rundt, loddent tæppe på gulvet forstærker cirkeleffekten.

»Det er tydeligt, at den nye belysning hjælper børnene til at fokusere, mens vi holder samling. Når der er lidt mørkere i resten af

rummet, retter vi nemmere opmærksomheden mod det, vi laver i cirklen,« fortæller Jette Værum Kristensen, pædagog i Børnehuset Mælkevejen i Gellerup ved Aarhus

Hun har været med til at skabe den fysiske forandring, som Mælkevejen gennemgik i sommeren 2010, hvor den integrerede institutions to børnehavestuer og to vuggestuer flyttede om på møblerne, fik ny belysning og malet væggene i samråd med en indretningskonsulent.

LÆRINGSSTILE KASTEDE LYS. Egentlig begyndte det med, at Mælkevejen ville købe et par nye lamper for at have ordentligt lys til læseprojektet 'dialogisk oplæsning', som Aarhus Kommune har sat i gang i alle institutioner med mange tosprogede børn for at styrke deres danske sprog. Læseprojektet lægger op til fordybelse for børnehavernes ældste børn, og Mælkevejen ville etablere en krog til den daglige højtlesning.

»I den periode, hvor vi var på udkig efter de rigtige lamper, var vi også på kursus i læringsstile, og det var her, vi lærte, hvor meget lys påvirker os alle sammen. Derfor besluttede vi at få besøg af en konsulent, der kunne give os gode råd,« fortæller den pædagogiske leder af Mælkevejen, Annette Meler.

»Vi fortalte konsulenten, at vi havde brug for læselys og gerne ville skabe mere ro og plads til fordybelse. Hendes besøg mundede ud i en række råd til, hvordan vi med enkle midler kunne udbrede den stemning på de fire stuer og ikke kun i en enkelt læsekrog.«

Jette Værum Kristensen supplerer:

»Alle vores børn er tosprogede og har derfor brug for sproglig stimulering. Vi har også en stor andel af urolige børn. Derfor var vi lydhøre over for, hvordan vi kunne støtte dem. Desuden trængte vi til at få malet, så det var oplagt at lytte til konsulentens råd.«

Forandringerne er til at få øje på. Den største er, at Mælkevejen har fået et mokka-brunt

Pædagogisk leder Annette Meler har trukket gardinet for inden højtlesning i kroen bag reolen.

rum, hvor det eneste lys er to lamper over bordet. Før var rummet helt hvidt og ingen havde rigtig lyst til at være der.

»Det brune rum er markant. Da vi så forslaget om den vægfarve, var vi temmelig skeptiske. Og inden maleren gik i gang, spurgte han også en ekstra gang, om vi var helt sikre. Men vi havde tiltro til konsulenten og havde besluttet, at uanset hvor skørt vi syntes, konsulentens forslag var, så ville vi prøve dem af i nogle måneder. Nu er vi blevet glade for det hele. Forandringerne har skabt plads til leg og fordybelse, som vi gerne ville. I bonus har vi fået et mere hjemligt miljø, der gør det rarere at være her,« fortæller Annette Meler.

EN SLAGS HELLE. Det er farve- og belysningsrådgiver Lone Lings, der med sine forslag har skubbet til pædagogerne i Mælkevejen og deres begreber om indretning. Hun har rådgivet skoler og institutioner om belysning og indretning i mange år.

»Hvis man gerne vil skabe ro, er det vigtigt, at man vælger varme og dybe vægfarver. Jeg anbefalede den brune farve og punktbelysningen, fordi rummet især skal bruges til at skabe fordybelse hos børn, der normalt har svært ved at finde ro. Børnene føler sig trygge og beskyttede af den brune farve. De får ikke andre sanseindtryk end det, der er lys på ved bordet, og det hjælper dem. På den måde kan farver forstærke en stemning.«

Det brune rum er nu en slags helle i Mælkevejen. Det er her, børn og pædagoger fordyber sig i læseprojektet, og her børnene kan gå ind og bygge med Lego. På Mælkevejens øvrige stuer er der også sket mærkbare forandringer. De hvide vægge har fået en varm, lys nuance som basisfarve. Derudover har alle stuer fået zoner med en anden farve.

Glad grøn ved læsesofaen, lilla omkring opslagstavlen.

Desuden har dukkekrogen fået nyt liv, da

den blev flyttet fra vinduet og hen i et hjørne. Væggens farve i hjørnet er et sted mellem nougat og rosa. Drengene synes, den er brun, og vil derfor gerne være der, mens pigerne synes, den er smuk lyserød. Med forandringen er dukkelegen blevet mere samlet og mere social.

»Før slæbte børnene dukkesagerne med ▶

Legen i den nye, nougatfarvede dukkekrog stopper sjældent. Og flere leger nu her end før.

Et mørkt og varmt hjørne skabt af farverne på væggen og en loftslampe, der kan reguleres, afhængig af hvilken aktivitet man har gang i.

Lys bruges både til at skabe rum, aktivitet og hygge.

► op i fællesrummet og etablerede en leg der. Med den erfaring vi har med indretning nu, kan vi se, at der ikke var plads nok ved vinduet, og trafikken udenfor forstyrrede. Nu leger og leger og leger børnene i krogen, og faktisk inviterer de flere børn med, fordi der nu er plads. Så det er tydeligt, at vi har hjulpet børnene til en mere fordybet og rolig leg ved at flytte dukkekrogen og med afgrænset lys og vægfarve tydeliggjort, hvor den leg hører hjemme. Børnene slæber ikke tingene ned i fællesrummet mere, de vil hellere være på stuen,« fortæller pædagog Jette Værum Kristensen.

REOLER SOM BREMSE. Det er dog ikke kun dukkekrogen, der er blevet flyttet i Mælkevejen. Med hjælp fra farve- og indretningskonsulenten blev pædagogerne opmærksomme på, at de kan bremse uro ved at vende reolerne ud fra væggen. Så nu har alle Mælkevejens fire stuer en reol, der vender ud fra væggen, et par meter inden for døren.

»Det sætter børnenes fart ned, når de kom-

mer ind. Og det forstyrrer ikke os, der er på stuen, at der er trafik ud og ind af døren, når reolen skærmer,« fortæller Annette Meler.

Ommøbleringen på stuerne har på nogle punkter også gjort det nemmere for pædagogerne at være opmærksomme på børnene. Nu står møblerne sådan, at selvom en pædagog læser højt i sofaen, kan hun se, hvad der foregår i dukkekrogen.

Og for at undgå at lade børn og voksne forstyrres af livet uden for vinduet ved sofaen, har stuen nu fået et tyndt gardin, som bliver trukket for, inden højtlesningen begynder. Det giver et øget nærvær, oplever pædagogerne.

SAMLEDE VÆRKER. Alle voksne i Mælkevejen er blevet glade for de nye farver i huset, men ikke alle bruger de nye lampers forskellige belysningsmuligheder for at understøtte stuens aktiviteter. I stedet tænder de for grundlyset, der er beregnet til at gøre rent ved, både af gammel vane, og fordi de trives bedst med meget lys.

Til det siger konsulent Lone Lings:

»Vi er alle forskellige, men grundlæggende kan man sige, at vi bedre kan orientere os, når vores blik møder kontraster, altså både lys og skygge. Derfor har punktbelysning stor betydning. Men det skærper også vores koncentration, når vi bliver udsat for forskellig belysning. Derfor er det godt at variere belysningen på stuerne i løbet af dagen.«

Den mulighed er indbygget i lamperne over bordene i Børnehuset Mælkevejen. De kan med et tryk ændre farve, sådan at lyset varieres mellem varm og kold.

»Det varme lys bruger vi, når vi skal spise og hygge os. Det minder mest om lyset fra en glødepære. Vi skifter til det køligere lys, når vi skal koncentrere os. Stemningen hos både børn og voksne ændrer sig, når vi skifter mellem det varme og kolde lys, og de fleste af os bruger det aktivt,« siger Annette Meler.

Hun forklarer, hvordan de fysiske forandringer i børnehuset har påvirket personalets bevidsthed.

»Vi er blevet opmærksomme på, hvor meget orden betyder for den ro og fordybelse, vi gerne vil skabe blandt børnene. Derfor har vi nu

funktionsopdelt de fleste af vores ting. Hvor vi før havde tegnegrej på begge børnehavestuer, er det nu samlet på den ene. Vi har sorteret al legetøjet og har nu kun et udvalg af vores spil fremme. Resten står på depotet. Så bytter vi rundt en gang imellem. Vi oplever, at det er meget nemmere for både børn og voksne at overskue og aktivt vælge et spil, når vi ikke har så mange fremme.«

På samme måde er det også blevet nemmere at overskue børnenes tegninger og beskeder til forældrene på væggen. Lone Lings har rådgivet personalet til at forholde sig meget mere bevidst til, hvad de vil hænge op på væggen. Og det, de vælger, bør hænge samlet, så det udgør en helhed, oplyser hun.

Det har personalet i Mælkevejen taget til sig.

»Før havde vi tegninger hængende lidt rundt omkring. De kommer meget mere til deres ret og understreger et roligt miljø, når de hænger sammen, kan jeg godt se nu,« siger Jette Værum Kristensen.

Om de samlede forandringer i Mælkevejen siger hun:

»Jeg er meget positivt overrasket over, hvor

stor effekt, ændringerne har haft. Jeg havde ikke helt forestillet mig, at vi kunne skabe så meget mere ro og så godt et fundament for nærvær og læring, som den nye belysning, vægfarverne og flytning af vores gamle møbler har givet os. Det har givet arbejdsglæden et hak opad og øget vores faglige tilfredshed.« ■

SKAB SELV RO OG FORDYBELSE

Gode råd fra farve- og belysningsrådgiver

Lone Lings:

- Sortér alt legetøj, og hav kun det fremme, børnene leger med.
- Udvælg med omhu, hvad der skal hænge på væggene, og saml det, som I hænger op.
- Vær opmærksom på, at skrappe farver skaber øget aktivitet.
- Mal væggene i en harmonisk farve.
- Sæt punktbelysning op, og brug den aktivt.
- Prøv at vende en reol ud fra væggen. Det bremser og skærmer.
- Få nye øjne på jeres indretning. Hvis ikke økonomien er til en konsulent, så inviter naboinstitutionen, og bed om deres input til, hvor der er noget hos jer, der virker uoverskueligt eller forvirrende.

En af de nye lamper kaster en ring af lys ned på gulvet ved et rundt, loddent gulvtæppe, som forstærker cirkeleffekten.

